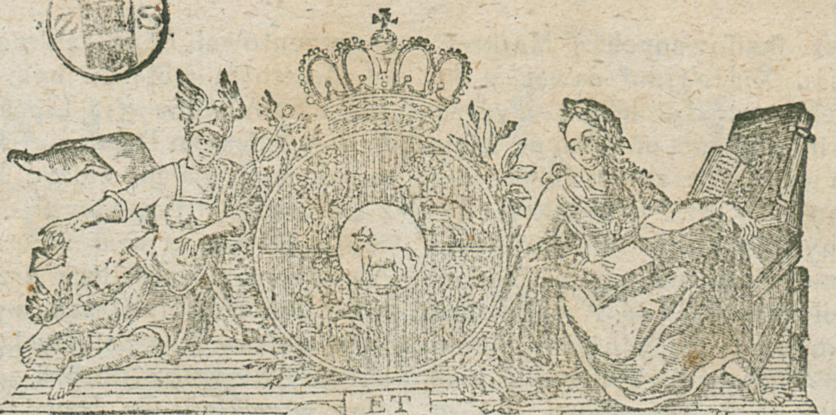

NOVA ET VETERA

Numer 69

GAZETA WARSZAWSKA

W SOBOTĘ DNIA 27. SIERPNIA ROKU 1791.

Z Warszawy dnia 27. Sierpnia. Jmć Pan Zaba Woiewoda *Połocki*, pisał List z *Uszacza* do N. Pana, dnia 19. tego Miesiąca datowany, w następuiących wyrazach:

„ Przedsięwzięcia y usiłowania W.K.M. P. M. Mił: Prawidłem szczególnego Dobra Narodu wymierzone, gdy iuż doyrzałe osiągnęły skutki, w zapadłey na dniu 3. Maia *Konstytucyi*; niemogłem, przewodnicząc na czele Woiewodztwa *Połockiego*, choć na samym pograniczu Kordonu będącego, utaić tego ukontentowania y tey wdzięczności, którą W. K. Mości cały Naród winien, y którą tak wiek teraźnieyszy, iako y Potomność, nieśmiertelną chwałą uwieńczać będzie. A przeto na skutek dopełnienia Maiestatowi y Rzpltey wierności, na dniu 18 *præsentis* z całym Woiewodztwem zaprzysięgliśmy wzmienioną *Konstytucyą*, iako Dzieło iedyne Wiekopomney Sławy y uszczęśliwienia Oyczyzny. Przytym &c. „

Z Paryża d. 1. Sierp: Na Sessyi *Narodowego Zgromadzenia* dnia 30. Lipca dekretowano co następuie: (1) Wszystkie Ordery Kawalerskie, Dekoracya każda, każdy znak powierzchny, którym iakakolwiek dystynkcya z urodzenia oznacza się, we *Francyi* są zniesione, y nie będą mogły być na nowo ustanowione nadal. (2) Gdy trwaiąca teraz Dekoracya Woyskowa iest szczególnie Nadgrodą Honorową y Osobistą; tedy dla dostąpienia iey, potrzeba tylko wykonania Przysięgi Obywatelskiey. (3.) Zaden *Francuz* niemoże zażywać tytułu Prerogatyw zniesionych przez Dekret pod dniem 19. Czerwca Roku 1790. albo przez ninieyszy

Dekret ſkaſſowanych (Margraf, Hrabia, Xiąże) ani nawet z dodatkiem *przeſzły*, lub z wyrażeniem innym temu podobnym; wſzyſtkim więc Urzędnikom Publicznym zabrania ſię, ażeby w Aktach Publicznych tytułów wſpomnionych nikomu niedawali, ani też ſami nie dawali ſię użyć do Aktykowania Wywodów tyczącychſię wſpomnionych Prerogatyw ſkaſſowanych. Deputacye Konſtytucyina y Juryſtyczna wyznaczą kary dla Przeſtępców Prawa tego. (4) *Nàrodowe Zgromadzenie* zachowuie ſobie nadal uſtanowienie Dyſtynkcyi iedyney y poſpolitey, iaka cnocie, talentom, ważnym Przyſługom Krajowi świadczonym, ma być uchwalona. Mimo tego iednak, Oſoby Woyſkowe zatrzymaią ieſzcze Dekoracyą ninieyſzą, dopóki *Zgromadzenie Narodowe* inaczy w tey mierze nie poſtanowi. (5) Każdy *Francuſki* Obywatel, poſiadaiący y zatrzymuiący w obcym Kraiu taki Order, albo należący do takiey Korporacyi, która ieſt załadzona na Dyſtynkcyi pochodzącey z urodzenia y rozmaitości Rangi, traci Prawo Obywatela *Francuſkiego*, iednakże będzie mógł zoſtawać w Służbie *Francuſkiey* iako *Obcy*. (Podług tego Dekretu, ſam nawet Król nie będzie mógł noſić błękitney Wſtęgi Orderowey. Wczora iednak, to ieſt dnia 31. Lipca, po zapadłym iuż Dekrecie wzmiankowanym, y Król y Panowie *de Briſſac*, *de Montmorin*, y inni, którzy u Króla prezentowali ſię, z błękitną wſtęgą Orderową widziani byli.)

Na Seſſyi dnia 31. Lipca, Pan *Freteau* imieniem Deputacyi Dyplomatyczney maiąc złożyć Raport z odebranych Expedycyi oświadczył, że nie w celu zaſtraſzenia *Narodowego Zgrom:* lecz przełożenia tylko treści z Urzędowych Liſtów z *Niemiec* nadeſłanych, donoſi, iż *Niemieckie* Mocarſtwa, podług wſzelkiego do prawdy podobieńſtwa, knuią Nieprzyiacielſkie zamyſły przeciwko *Francyi*. Kiedy Machina *Francuſka* Woienna być powinna nagle teraz poruszona, wtedy właśnie on *nic Całkowitego* przy tey Machinie nie upatruie; ſześdzieſiąt *Francuſkich* Reymentów nie maią Pułkowników; daleko ieſzcze więcey Reymentom, innych niedoſtaie Officerow; przy niektórych Korpuſach, ſami tylko Unterofficerowie nayduią ſię. Przy *Paryżu* obozuie około 2,000. Gwardyi Narodowey, które zamiaſt chowania Karności Woyſkowey, dopuszczaią ſię rozpuſty y Exceſſów wſzelkich, y niewiadomo nawet, za czyim one tam rozkazem obozuią. Na przełożenie Pana *Freteau*, dekretowało *Zgromadzenie Narodowe*, co naſtępuie: „ Zacząwszy od iutra, Miniſtrowie co „ dwa dni maią zdawać Sprawę „ z Prawideł, które oni względem „ Dekretów od *Narodowego Zgromadze:* ferowanych, wzięli przed „ ſię. „

SUPLEMENT
DO GAZETY WARSZAWSKIEY

W SOBOTĘ DNIA 27. SIERPNIA ROKU 1791.

Z Paryża d. 5. Sierp: Wiadomo, że na owey burzliwey Seſſyi *Narodowego Zgromadzenia* względem uiechania z *Paryża* naſzego Krola, y względem ſądzenia o to uiechanie, przemogła przecie ta Decyzya, że Oſoba Krolewſka, powinna być *Nietykalna.* Tymczaſem iednak, y po tey iuż Decyzyi, Krol naſz, nietylko żadney prawdziwey Władzy nie ma, ale ieſzcze ſiedzi w ściſłym Więzieniu. Y toż to ieſt być *Nietykalnym?* Jak to nie ma obrażać y uzbraiać przeciwko zbuntowaney *Francyi* (tak okropny y niebeśpieczny przykład daiącey) wſzyſtkie Mocarſtwa *Europeyſkie?* Czyż ſię godzi tym ſpoſobem z żyiącym Krolem poſtępować, gdy wiemy, że y Groby nawet Zmarłych Monarchow, tak powinne być ſzanowane y *Nietykalne,* iż chyba za wolą Naywyżſzey Władzy (a tym ſamym z wielkiey iakiey przyczyny) mogą być dobywane, wykopywane, y roztrząſane; y gdyby czyia partykularna ciekawość tego ſię napierała, Stroże tych Krolewſkich Grobow nigdyby tego pewnie nie dozwolili; gdyż ſą w odpowiedzi, nietylko Zwierzchnościom, ale y Publiczności. Jeżeli więc, umarłych Monarchow Ciała, niegodzi ſię byle iak z Grobow dobywać; iakże ſię ma godzić Ludowi naſzemu zbuntowanemu *Francuſkiemu,* Panuiącego ſwego Krola, tylą ſrogiemi prześladowaniami, żywcem prawie w Grob przed czaſem wbiiać?

Z Lizbony d. 10 Lipca. Na przybywaiących tu Cudzoziemcow, Policya daie baczenie pilne. Pewny Cudzoziemiec z *Medyolanu,* ktory do wielu Domow dyſtyngwowanych był adreſſowany, pozwoliwſzy ſobie mow nieprzyzwoitych, do Areſztu zoſtał wzięty; potym iednak za wdaniem ſię Poſła Ceſarſkiego, z więzienia go na wolność wypuſzczono; ale pomieſzania zmyſłow w areſzcie doſtał.

Z Bruxelli d. 4. Sierp: Dnia 29. zeſzłego Mieſiąca, zdarzyła ſię na

granicy o 4. mile od Miasta *Mons*, na gruncie *Austryackim* utarczka między niektòremi Zołnierzami *Austryackiemi* y między 1,000. blisko ludzi z *Francuskich* Gwardyi Naro: wszczęta z pochopu 2. włocęgòw; wszakże Kommendant Miasta *Francuskiego Maubeuge* kazawszy wziąć tych 2. ludzi do aresztu, grzeczny barzo napisał list do Kommendanta *Austryackiego* w *Mons* z obietnicą wydania iemu 2. wspomnionych Aresztantòw.

Z Wiednia d. 3. Sierp: Cesarz Jmć do *Wiednia* wezwał wszystkich Prezyduiących po Guberniach, y wszystkich także Kapitanòw Cyrkularnych Państwa swego, w zamiarze konferowania z niemi o uszczęśliwieniu swych Poddanych, y ulżenia, ile możności, ich uciążliwościom.

Z Neapolu d. 20. Lipca. Generał y Minister, Kawaler *Acton*, niebespiecznie choruie. Przed kilką dniami przybył tu ieden z Szlacheckiey *Węgierskiey* Gwardyi z *Wiednia* Kuryerem z Listami, maiąc rozkaz oddania tychże Listòw Kròlowi Jegomości samemu do rąk. Krol odpisał iuż na te Listy, y Gabinetowego Kuryera z Odpowiedzią tą wyprawił.

Z Berlina dnia 13. Sierpnia. Kongres między Cesarzem, naszym Krolem, y Xiążęciem Elektorem *Saskim* nastąpi, iak głoszą, dnia 26. tego Miesiąca w *Pillnitz* Rezydencyi Letniey *Elektorskiey.*

Z Londynu d. 5. Sierp: Głoszą, że JP. *Fawkner*, ieszcze przed swoim z *Peterzburga* odiazdem, będzie się starał o odnowienie Traktatu Handlowego między *Anglią* y *Rossyą*, ktòry upłynął w Roku 1786. y od owego czasu odnowiony niebył. Jmperatorowa *Rossyiska* nakłaniać się ma do odnowienia Traktatu tego, dla Państw obudwu znacznie zyskownego.

Z Wiednia d. 6. Sierpnia. W dzisieyszey Gazecie Dworskiey nayduie się wiadomość pod dniem 18. Lipca z *Bukaresztu*, że *Wielki Wezyr* po ostatniey potyczce cofnął się do *Szyumla*, gdzie od własnych swoich ludzi byłby rozsiekany, gdyby się przez ucieczkę nie był usunął. Całe Woysko *Tureckie* iest rozproszone, y w naywiększey zostaie Konsternacyi. *Arnauci Tureccy*, zaraz po potyczce przy *Matczyn* zaszley, napadszy na Korpus *Janczarow*, wielką w tym Korpusie sprawili klęskę, ktòra ma być znacznieysza, aniżeli zadana temuż Korpusowi od Nieprzyiacioł w potyczce samey. *Aga Janczarski* schronił się do Ministrów w *Szystowie; Arnauci* zaś po większey części na stronę *Rossyiczykow* przeszli.

Głoszą, że między naszym y *Xiążęco-Elektorsko-Saskim* Dworem iest w robocie Alians Zaczepny y Odporny.

Z Paryża d. 5. *Sierp:* Wielu tu coraz barziey wierzy, że nastąpi Attak *Francyi* przez rozmaite Mocarstwa uskutecznić się maiący, mianowicie od owego czasu, gdy dowiedziano się, że Król *Szwedzki* Generała *de Bouillé* z *Akwisgranu* wzioł z sobą do *Sztokolmu*; który, iak słychać, z *Szwedzką* Armią przybiie do brzegu przy Mieście *Emden*, gdzie z tąż Armią wysiądzie na ląd, y ztamtąd dopiero posunie się bliżey ku granicy naszey.

Z Paryża d. 5. *Sierp:* Reyment Jnfanteryi *Touraine*, którego *Vicomte de Mirabeau* był niegdy Pułkownikiem, stoi teraz w *Montauban* Garnizonem. Żołnierze tego Reymentu, związawszy się z Gwardyą Narodową, z zasadzonemi na Flintach Bagnetami przymusili swoich Officerów do wykonania przysięgi nowey. Nazaiutrz po tey Akcyi, iedynastu Kapitanów Miasto opuściło, y rozmaici Officerowie inni, ieden po drugim, za tamtemi poszli.

W Mieście *Dounay* między dwoma tamże w garnizonie stoiącemi Reymentami Jnfanteryi *Royal Artois*, y *Penthievre*, utarczka zaszła. Pierwszy Reyment zadawał drugiemu, iż *Arystokratycznych* iest Sentymentow, co dało okazyą do kłotni, od kłotni przyszło do potyczki, gdzie zabito kilku. Obadwa Reymenta musiały potym ustąpić z Miasta; y Reyment *de Panthievre* z Miasta ustąpuiąc, w Marszu zawołał: *Vivat Krol!* Więzienie *Opactwa* iuż tak iest Więzniami zatkane y napełnione, że teraz, kiedy wielkie są upały, dwa razy na dzień muszą skrapiać Jzby Octem y Wodą, dla zabieżenia zarazy mogącey wyniknąć. Zaczynaią iuż żałować, że *Bastylią* zruynowali.

Z Bordeaux, *Nantes*, y innych mieysc niektorych donoszą, że tam są rozruchy, z przyczyny niedostatku Zboża. W Prowincyach rozmaitych są buyne urodzaie, w innych też nikczemne.

Assygnaty nasze *Francuskie* w *Hamburgu*, od 50. do 200. *Liwrow*, tracą półdwudziesta Procentu; Assygnaty od 300. *Liwrow*, tracą 20. Procentu; Assygnaty od 500. y wyżey *Liwrow*, tracą 21. Procentu; Assygnaty od 50. *Liwrow*, względem Assygnatów od 5. *Liwrow*, tracą 9. Procentu.

Z Rzymu dnia 23. *Lipca.* Wielka *Papieska Bulla* (gdzie *Francuzi* wszyscy, którzy do Nominacyi y Konsekracyi Biskupów nowych wdarli się, samiż ci Biskupi nowi, wszyscy Publiczni Urzędnicy, którzy Przysięgę wykonali, y wszyscy ci, którzy tamtym Posłuszeństwo wyrządzaią, Exkommunikuią się, y z Łona *Rzymsko Katolickiego* Kościoła oddalaią się) iuż iest gotowa teraz, a podobno iuż y do *Francyi* iest posłana.

W *Sardyńskim* Woysku, każda Kompania dziesiątkiem Żołnie-

rzy powiększa się, y w powszechności mowiąc, wielkie w Kraiach Krola *Sardyńskiego* dzieią się Woienne Uzbroienia, ktore do *Francyi* ściągać się maią.

Koniec Nowey Konstytucyi o *Miastach*, znayduie się w *Addytamencie* przy dzisieyszey Gazecie rozdaiącym się.

Doniesienia z Warszawy dnia 27. Sierpnia Roku 1791.

Antoni *Chliński* z Powiatu *Grodzień*: urody małey, krępy, włos biały, wąs takiż rzadkawy, twarzy pociągłey, sucherlawy, nieco trędowaty, nos pociągły na bok schylony, maiący wiele Testymoniow, mianowicie z Dobr *Leypuny* zwanych, a do Xiążąt *Massalskich* należących, tudzież od XX. *Karmelitów Kieydańskich*: przyiąwszy Służbę u JP. Marka *Birukowskiego* Komornika *Smoleńs*: iadąc z swoim Panem z *Wilna*, tegoż swoiego Pana w drodze okrutnie zabił nie daleko od *Słobudki Szumskich* w Powiecie *Oszmiańskim*, y sam, z Powozem, z końmi y z rzeczami zabranemi uciekł. Znaleziono zabitego w Chrostach nie daleko od Gościńca, miał trzy rany zadane w głowie, miał bok naprzeciw serca przebity, y garło przerznięte. Mowią, że ten Zaboyca puścił się w drogę ku *Podlasiu*, y w swey podroży zastawszy samą tylko *Zydowkę* w Karczmie, zabił ią, y dziecko iey do studni wrzucił. Ktoby tego Zaboycę poznał y przytrzymał, uprasza Brat zabitego, aby dał znać do JP. *Kierśkowskiego* Pocztmistrza *Orańskiego*, a otrzyma pewną nadgrodę y Expensę bonifikowaną.

Na terminie z prorogacyi, Licytowana będzie z mocy Dekretu y Rozolucyi Urzędu Radzieckiego M. S. W. przez Urząd Ławniczy Kamienica Kurowskich zwana pod liczbą 555. przy Ulicy *Freta* stoiąca na Ratuszu Miasta *Starey Warszawy* dnia 1. Września o godzinie 3. po południu.

Z mocy prorogacyi przez Urząd Ławniczy Miasta S. W. nastąpioney, Licytacya Dworku murowanego z Ogrodem Sukcessorow *Kuberskich* na Ulicy *Chłodney* przy Wolskich Rogatkach, pod Nr: 911. stoiącego, dnia 31. Sierpnia na Ratuszu M. S. W. o godzi: 2 po południu odprawiać się będzie.

Z mocy prorogacyi przez Urząd Burmistrzowski y Radziecki Iuryzdykcyi Kapitulney Gruntow Szpitala *S. Ducha* uczynioney, odprawiać się będzie po czwarty raz Licytacya Kamieniczki y Dworku z ogrodem UUr: *Gierczyńskich* a dawniey Sł: *Heinczów* przy Ulicy *Złota* zwaney pod N. 1516. stoiących, konkursowi podpadłych, w mieyscu Sądowym d. 2. Września o godzi: 3. po południu.

W Mieście *Pradze* pod *Warszawą* w Juryzdykcyi *Skaryszew* zwaney, z mocy Dekretu tegoż Urzędu Radzieckiego *Skaryszewskiego* w Ratuszu tameczuym, Dworku *Dynofowski* zwanego w Ulicy od Kościoła Farnego ku Słodowemu Rynkowi idącey stoiącego, Urzędownie odprawiać się będzie Licytacya d. 30. Sierp: po połudziu.

Licytacya Dworku z Stayniami y Wozowniami JP. Anto: Norberta *Dobrosławskiego* Łowczego *Lwow*: w Ulicy *Królewska* zwaney pod N. 1078. sytuowanego, z mocy Dekretu Urzędu Miasta *Grzybowa* Zaocznie zapadłego, dnia 19. Września 1791. na Ratuszu tegoż Miasta odprawiać się będzie o godz: 2. po południu.

Z mocy Dekretu Sądu Kommissyi za Reskryptem JKMci do Sprawy J. Pana *Szanowskiego* Cześnika *Łomżyńskiego* z iego Wierzycielami y Debitorami wyznaczonego, odprawiać się będzie z odwołania na Ratuszu Miasta *Starey Warszawy* Licytacya Domow, iako to: Domu z Szpichlerzami, Stayniami, Wozowniami, y Bulwarkiem Wisły dotykaiącym przy Ulicy *Maryensztadt* pod Nrem 2648. Dworku z Stayniami, y Wozowniami przy Ulicy *Zrzodłowa* pod Nrem 2634. Łaźni, częścią murowaney częścią drewnianey, przy Ulicy *Tamka* pod Nrem 2871. Browaru także częścią murowanego częście drewnianego ze wszystkiemi rekwizytami przy Ulicy *Solec* pod Nrem 2973. Dnia 27. Miesiąca Września 1791. R. o godzi: 2. po południu przez Osoby do tego z pomiędzy Sądu wyznaczone.

Z *Alſacyi* donoſzą, że wſzyſtkich JJ. XX. *Kapucynow* z Prowincyi tameczney wyrugowano, y na drugą *Renu* ſtronę przeſſano. Dwieście także Zołnierzy z Reymentu *Liegeois* y *Berwik* za granice uſzło.

Z Paryża dnia 5. Sierpnia. Pan *de la Fayette* odebrawſzy wiadomość, iakoby zamyślano w nocy z dnia 3. na 4. Krola Jmci z Zamku uprowadzić, kazał około godziny 10. wieczorney Zamek liczną Wartą wzmocnić, y Forpoczty Gwardyą *Szwaycarſką* oſadzić. Ale naymnieyſzego poruſzenia, ktoreby mogło dążyć do wſpomnionego uwiezienia, bynaymniey nie poſtrzeżono.

Spory y zakłocenia między *Klubem Jakobinow*, y między *Nowym Klubem* z Oſob od tamtego *Klubu* odpadłych złożonym, nie uſtaią. *Klub* wſpomniony każdy, ma ſwych Partyzantow, tak w *Paryżu*, iak y po Prowincyach, y tak znacznie wpływa do Publicznych Obrad, że nie bez fundamentu mowić można, iż *Zgromadzenie Narodowe* w Decyzyach ſwoich wolne nie ieſt, iakſię to z powieści naſtępuiącey pokazuie. Gdy w Piątek Pan *de Montmorin* *Zgromadze: Narodowemu* donioſł, że Seym *Niemiecki* w *Ratyzbonie*, zamyśla wyſtawić Armią, y że z innych ieſzcze wiadomości odebranych pokazuie ſię to, iż wkrotce podobno *Francya* będzie attakowana; Pan *Freteau* z przyrodzenia lękliwy będąc, wiele trwożliwości przy tey okazai pokazywał. Jeden wchodzący do Deputacyi (mowią że Pan *de Noailles*) odezwał ſię, że ſtan obrony naſzey ieſt nikczemny, y *Zgromadzenie Narodowe* innego ſpoſobu nie ma do odwrocenia burzy nam grożącey, iak zmodyfikowawſzy *Zaſady Konſtytucyi*, przywrocić Krolowi część odiętey Mu Powagi. Drugi znowu, należący także do Deputacyi (mowią że Pan *d'Andrè*) pozwalał na to, lecz twierdził oraz, że ſpoſob ten, nie może być do ſkutku przywiedziony, ponieważ *Klub Jakobinow*, gdyby ſię rady tey ujęto, zarazby znowu oburzył Poſpolſtwo przeciwko *Zgromadzeniu Narodowemu*. Z tego więc powodu, Deputacya uczynioney od Pana *de Noailles* Propozycyi nie przyięła. Boiaźń zatym przed Poſpolſtwem wpływa znacznie do decyzyi *Narodo: Zgromadzenia*, y ſamemuż *Zgromadzeniu* wolność odeymuie.

Pan *Gullet de Santerre*, niegdy Bankier, y Kapitan Kompanii iedney z naſzych bezpłatnych Gwardyi Narodowych, złożył ten Urząd Kapitana. Był on ieden z liczby Kapitanow, umyślnie wybranych, na uſtawiczne pilnowanie y ſtrzeżenie Krolowey, y w głos powiada przed wſzyſtkiemi, że ſerce iego wzdryga ſię na ten twardy y ſurowy ſpoſob, iakim przy ſwoiey Straży, obchodzić ſię z Krolową iemu rozkazano; y że przeto złożył ſwoie Kapitańſtwo.

Sędzia Grodowy *de Cruſſol*, ieden z Kapitanów Leybgwardyi Hrabiego *Artezyi*, y Kawaler Orderu S. *Ducha*, tudzież Deputowany przy *Zgroma: Narodo:* Proteſtacyą wydał przeciwko Dekretowi znoſzącemu Ordery Kawalerſkie. Deklaruie w niey, iż on przyſięgę wykonał na utrzymanie Orderu *S. Ducha*, y że go nic nie wſtrzyma od pełnienia obowiązków tey przyſięgi; gdyby zaś gwałtem miano go przymuſić do nie noszenia powierzchownie Znaków Orderowych, tedy on przy ſobie w kieſzeni ie noſić będzie. Tymczaſem większa część Kawalerów Orderu *S. Ducha*, iuż nie noſi Znaków Orderowych. Król Jmć noſi ieſzcze Order, y zapewniaią, iż powiedział, że go noſić nie przeſtanie.

We Wtorek rano, wzięto na Przedmieściu *S. Marcina*, pewnego Szewczyka do areſztu za to, że przybiiał kartę, na którey podżegano Mieſzczan do obieſzenia Króla, Królowey, y Familii Królewſkiey.

Trybunał w *Chalons ſur Saone* wydał rozkaz na imanie J.X. *Duchilleau*, dawnego Biſkupa tego Miaſta, za ogłoszenie *Liſtu Paſterſkiego* przeciwko *Cywilney Konſtytucyi Duchowieńſtwa*. Dwóch z naypierwſzych iego Officyałów, którzy ów Liſt rozdawali, wzięto iuż do Areſztu.

Z Lille dnia 30. Lipcá. W naſzym Mieście y okolicy, ſmutna ieſt całe rzeczy poſtać; Handel codziennie upada znaczniey, y rękodzieła naſze niegdy tak kwitnące, zdaią ſię być ruiny ſwoiey niedalekie. Aſſygnaty tracą tu 13 Procentu, y Mieſzkancom naſzym, y ludziom Wieyſkim kazano teraz płacić Kontrybucye załegłe od Roku 1789. 1790. y pierwſzą Podatków Ratę półroczną Roku bieżącego, co wielom do wykonania ieſt rzeczą niepodobną. A do tego, ſtraſzliwa Burza z gradem d. 27. buyne niwy naſze wſzyſtkie ſpuſtoſzyła.

Z Paryża d. 5 Sierpnia. Karta Konſtytucyina, czyli *Magna Charta*, iuż ieſt teraz drukowana, y dziś lub iutro między Oſoby *Narodowego Zgromadzenia* rozdana będzie. Deliberacya nad nią zacznie ſię chyba w poniedziałek na Seſſyi *Narodowego Zgromadzenia*. Karta ta, iak dziś twierdzą, zamyka w ſobie 168. Konſtytucyinych Artykułów. Skoro ona z Deliberacyi wynidzie, y przez *Narodowe Zgromadzenie* zoſtanie potwierdzona, wtedy do Akceptowania będzie podana Królowi Jegomości, któremu Wolność Jego ma być powrócona (w iaki to naſtąpi ſpoſób? ieſzcze wiadomo nie ieſt.) Dodaią także, że we wſzelkich przypadkach, *Delfina*, iako *Dziecię Narodu* zatrzymaią.

ADDYTAMENT
DO GAZETY WARSZAWSKIEY

Dnia 27. Sierpnia. R. 1791

Reſzta Konſtytucyi o Urządzeniu wewnętrznym Miaſt Wolnych Rzeczypoſpolitey w Koronie y w W. X. *Litt:*

7. Wſzyſtkie Sprawy w tym Sądzie odbywać ſię będą przez Memoryały y odpowiedzi na piſmie, oraz indagacye przyſiężne, ieśliby rzecz nie była obiasniona dowodami; a gdyby Strony koniecznie potrzebowały uſtnych explikacyi, w takich naypierwey Sąd ſame Strony przytomnie zapyta, y do zgody nakłaniać będzie: a gdy onych nie zgodzi, i dokładnieyſzych potrzebować będzie explikacyi: w ten czas dopiero Strony przez ſwoich Plenipotentów explikować ſię będą.

8. Sąd Mieyſcowy przybierze sobie, i obowiąże Przyſięgą, iednego Piſarza, Inſtygatora y Woźnych; obowiązkiem zaś Piſarza będzie: 1. Zaſiadać w Sądzie *cum voce coſultiva.* 2. *Piſać* Dekreta y rezolucye Sądowe. 3. Utrzymywać Akta, Suſceptę y Pieczęć. 4. Mieć zwierzchni dozor nad Kancellaryą.

9. Piſarz y Inſtygator zmieniani nie będą, chyba za poſtąpieniem, odſtąpieniem, lub wyrokiem Sądowym.

10. Obszernieyſzym prawidłem dla tego Sądu będzie Ordynacya, którą Aſſeſſorya, ſtoſownie do tego Prawa przepiſze.

XII. 1. Ławników obowiązkiem będzie: 1. Z wyznaczenia Sądu odprawiać Sądy Ziazdowe, podług reguł przez Sąd im przepiſanych. 2. Exekwować Dekreta y Proceſſa Sądowe. 3. Podawać Intromiſſye. 4. Expedyować Wizye, spiſywać Inwentarze y Działy, aſſyſtować według Prawa, do Teſtamentow, y odbierać Tranzakcye od tych, którzy dla ſłabości zdrowia, osobiście przy Aktach ſtawać nie mogą.

2. Obszernieyſzym Prawidłem dla Urzędu tego będzie Ordynacya, którą mu Aſſeſſorya przepiſze.

XIII. 1. Kaſſyera obowiązkiem będzie; 1. Przyimować do Kaſsy Generalney Mieyſkiey dochody publiczne Miaſta. 2. Wydawać z Kaſſy Pieniądze, a to nieinaczey, tylko za wyraźną Magiſtratu dyſpozycyą na piſmie. 3. Mieć bliſki dozor całości Kaſſy Mieyſkiey, od którey klucz ieden przy nim, drugi przy Prezyduiącym, trzeci przy pierwſzym z porządku Radnym, być powinien. 4. Utrzymywać porządnie y dokładnie Xięgi przychodow y wydatkow teyże Kaſſy. 5. Oddawać Magiſtratowi na początku każdego Miesiąca, Rachunek przychodow y wydatkow Miesięcznych teyże Kaſſy, a nawet y częściey, ile razy tego Magiſtrat żądać będzie. 6. Okazywać gotowiznę Pieniędzy w Kaſsie będących na żądanie Magiſtratu.

2. Kaſſyer przybierze ſobie do pomocy Subalternow y Sług, w liczbie y płacy przez Magiſtrat oznaczoney, y za nich w odpowiedzi będzie.

XIV. *Skład, Obowiązki, y Władza Urzędow Cyrkułowych.* 1. W Mieście podzielonym na Cyrkuły, Woyt każdego Cyrkułu następuiące mieć będzie obowiązki y władzę w obrębach Cyrkułu ſwoiego. 1. Mieć dozor nad Officyaliſtami y ſługami Policyi. 2. Dopełniać rozkazy Magiſtratu y Prezydenta, oraz dopełnienie onych Subalternom ſwoim nakazywać. 3. Dawać takie Rapporta Magiſtratowi y Urzędom, którym z mocy Prawa należy, iakie od tychże żądane będą. 4. Słownie godzić y ſądzić oſtatecznie wſzelkie w Cyrkule zdarzone Sprawy potoczne, których wartość nie przenosi Złotych 50. a kara Złotych 18. na rzecz ſtrony ukrzywdzoney. Rezyſtr zaś tak ugodzonych y odſądzonych Spraw, w Protokuł na to iedynie ſłużący zapisywane być maią; w rozsądzanie zaś większych Spraw, pod żadnym pozorem

pozorem wdawać się nie ma, gdyby się zaś kto czuł być ukrzywdzonym w Sprawie przez Wóyta potocznie osądzoney, może się udać z skargą do Prezydenta.

2. Sądowi w każdym Cyrkule *Primæ Instantiæ*: złożonemu z iednego Burmistrza y czterech Sędziów, wszystko to służy, co iest przepisano dla tego Sądu w Mieście nie maiącym Cyrkułów, pod Artykułem XI.

3. Dla Ławników w Cyrkułach też same służą przepisy, które są dane Ławnikom w Miastach nie maiących Cyrkułów, w Artykule XII.

XV. *Skład, obowiązki y Władza Urzędow Mieyscowych ogólnych, w Miastach podzielonych na Cyrkuły.* 1. Magistrat w Miastach podzielonych na Cyrkuły, składać się będzie z Prezydenta, Vice-Prezydenta y Radnych; Prezydować będzie Prezydent, w iego nieprzytomności Vice-Prezydent, a w nieprzytomności tych obydwoch, pierwszy z porządku Radny.

2. Wreszcie, cokolwiek iest przepisano dla Magistratu w Mieście Cyrkułów nie maiącym, pod Artykułem X. to samo wszystko służy Magistratowi Miasta na Cyrkuły podzielonego.

3. Co się zaś tyczy obowiązków y Władzy Prezydenta, też samo iemu służyć będzie, co iest przepisano pod Artykułem X. w punkcie 11. dla Wóyta Prezyduiącego w Magistracie Miasta nie maiącego Cyrkułu, z tą różnicą: że Spraw potocznych w tymże Punkcie wymienionych sądzić nie będzie: lecz te do Wóyta w Cyrkule podług wyższego Artykułu należeć maią.

4. Kassyer przy Magistracie w Mieście na Cyrkuły podzielonym, też same będzie miał obowiązki, iakie są przepisane w Artykule XIII. dla Kassyera w Mieście nie maiącym Cyrkułów.

XVI. *Urzędy Wydziałowe.* 1. W każdym Miaśt wydziale, oznaczonym przez Prawo titulo: *Miasta Nasze wolne &c:* Będzie ieden Sąd Appellacyiny; ten Sąd Appellacyiny składać się będzie z pięciu Sędziów, y tyleż Zastępców, którzy w tym porządku, iak będą w dziele Elekcyi umieszczani, zasiadać y prezydować maią.

2. Ten Sąd naypóźniey w sześć dni po Elekcyi rozpocznie swe Sessye w Ratuszu Miasta, na ten Sąd każdemu Wydziałowi naznaczonego, y zaraz tak się ułoży z Zastępcami, żeby zawsze przytomnych było w mieyscu trzech Sędziów, y trzech Zastępców; odbywać się zaś będzie ciągle w Komplecie Osób nayminiey pięciu, do póki nowo wybrane Osoby na mieysce iego nie zasiądą; *paritatem* głośnych y sekretnych kresek Prezyduiący rozwiąże.

3. Ten Sąd obierze sobie Pisarza *cum voce consultiva*, który odmieniany być nie może, chyba za postąpieniem, odstąpieniem, lub wyrokiem Sądowym; nad to, przepisze Ordynacyą, y tę do Approbacyi Assessoryi poda.

4. Pieczęć Sądu tego będzie w Koronie, Herb Koronny; w Litwie Litewski; a pod nim, Herb Miasta Wydziałowego.

5. Sąd ten Sądzić będzie ostatecznie, y bez dopuszczenia Appellacyi, Sprawy przychodzące z Appellacyi od Sądów Mieyskich *Primæ Instantiæ*, w obrębie Miast do iednego Wydziału należących; a to Sprawy nie przewyższaiące waloru Złotych 3000. lub kary 3. tygodni więzienia; sprawy zaś Kryminalne sądzić będzie z tym ostrzeżeniem: że na więzienie czasowe osądzony kryminalista, ulegać będzie exekucyi Dekretu; gdy zaś na wieczne więzienie, lub śmierć zostanie osądzony; Sąd Appellacyiny, prześle Sądowi Assessorskiemu Dekret y wywody obwiniaiące. Jeżeli Sąd Assessorski uzna takowy Dekret Sądu Appellacyinego za słuszny: wtedy ten Dekret exekwowany zostanie. Co się zaś tycze Spraw Kryminalnych w Mieście Rezydencyi Królewskiey, zachowano być ma, podług Prawa Kommissyi Policyi pod Artykułem XVI.

6. Dla Urzędu Plenipotentów Mieyskich na Seym, będzie prawidłem Prawo tego Seymu, titulo: *Miasta Nasze Wolne &c:*

7. Dla Kommissarzów Woiewodzkich, lub Powiatowych, z Miast wybranych, prawidłem będzie szczególny opis Prawa o tychże Kommissyach.

Ostrzeżenie względem Exekucyi Prawa o Miastach Naszych, dawniey Królewskich, a teraz wolnych Rzeczypospolitey.

Chcąc przywieść do skutku Prawa dla Miast Naszych na Seymie ustanowione, a oraz zapobiedz, ażeby arbitralne Praw rzeczonych wykonanie, nie dało mieysca kollizyi, między maiącemi się rozpocząć Iurysdykcyami; a temi, które na mocy Prawa teraźnieyszego, o Miastach, ustać muszą; takową czyniemy deklaracyą:.

1. Do wszystkich Miast Wolnych, MY KROL w Straży, wydamy Listy Uniwersały Nasze, z któremi razem prześlemy Prawo na dniu 18. Kwietnia zapadłe, pod tytułem: *Miasta*

Nasze Wolne Krolewskie: tudzież Prawo pod tytułem: *Urządzenie wewnętrzne Miast wolnych Rzeczypospolitey*: a oraz całkowity opis Kommissyi Policyi.

2. W tym Uniwersale zalecamy Miastom, ażeby na dniu 1. Miesiąca Sierpnia Roku bieżącego 1791. wszystkie Miasta y Miasteczka, które maią Przywileie *Locationis*, iako też Miasta Nasze Królewskie, w których Seymiki Ziemskie są oznaczone, a nie maią dotąd Urzędów, natychmiast wybrały sobie Urzędy podług opisu Prawa; gdzieby zaś Uniwersał Nasz, zastał Magistraty, y Urzędy, z mocy Przywileiów Lokacyinych, lub w Miastach Naszych Królewskich, na Seymiki Ziemskie oznaczonych wybrane; w tych nie ma być czyniona odmiana, aż do dnia Prawem przepisanego: który to dzień w Roku następuiącym 1792. będzie dniem Normalnym, zaczynaiących się w wszystkich Miastach, wszelkich Elekcyi, podług rozrządzenia nowego Prawa.

3. Ponieważ Prawo mieć chce, ażeby Miasta większe podzielone zostały na Cyrkuły, przez Kommissyą Policyi; przeto zapobiegaiąc wszelkim nieprzyzwoitościom, któreby ztąd wyniknąć mogły, gdyby Elekcye w Miastach większych, *viritim* odprawowały się: MY KROL w Straży Uniwersałami Naszemi, każde, w szczególności takowe Miasto uwiadomiemy, iak ma być zachowana proporcya Elekcyi po wszystkich częściach pryncypalnych Miast, samych tylko Deputatow na Elekcye Wydziałowe, dla wybrania Plenipotentow na Seym, y Sędziow do Sądu Appellacyinego Wydziałowego, na ktorych wybrania Dzień 16. Sierpnia Roku bieżącego wyznaczamy.

4. Z pomiędzy wybranych od Miast Plenipotentow sześciu, po dwóch z każdey Prowincyi, do Kommissyi Policyi podług Prawa teraźnieyszego Sessye Prowincyonalne wybiorą.

5. Nim zaś Plenipotenci od Miast delegowani będą, a nim z tychże Delegowanych na Sessyach Prowincyonalnych wybrani w Kommissyi Policyi zasiądą: Kommissya ta Dzieło swoie rozpocznie, w komplecie Kommissarzow, z Senatu y z Stanu Rycerskiego: wszakże do żadney trwałey Ordynacyi, tak względem Miast, iako y własnego iey postępowania nie przestąpi, póki w niey Kommissarze Mieyscy nie zasiądą, ale tylko zlecenia Nasze w Straży, Kommissyom Porządkowym Woiewodzkim, lub Powiatowym, też Kommissye przysyłać będzie, y exekucyi onych przestrzegać.

6. Skoro zaś Kommissya Policyi, w zupełnym podług Prawa naydzie się komplecie, przepisze sobie nayprzód Ordynacyą postępowania swego, y przystąpi zaraz do podziału Miast większych na Cyrkuły, a takowy Cyrkułow podział, każdemu w szczególności Miastu przeszle, tak, aby każdy Cyrkuł y Miasto, na terminie z Prawa przypadaiącym, w Roku następuiącym 1792. mógł sobie wybrać Urzędy, podług opisu Prawa na teraźnieyszym Seymie zapadłego.

7. Wszystkie zaś inne Miasta wolne Królewskie, którym Przywileie *Locationis* zaginęły, a okażą przed Pieczętarzami dowody prawdziwey ich bytności, MY KROL na zaświadczenie Pieczętarzow Przywileia *Renovationis* onym wydamy: po których otrzymanych, wolne będą obrać sobie Magistraty, podług Prawa teraźnieyszego, ieżeli ich dotąd nie miały.

8. Aby zaś z źle zrozumianego Prawa, nie nastąpiła uyma dochodow Naszych Królewskich, w Miastach Ekonomicznych, tudzież w Miastach, w ktorych Starostowie maią dochody swoie, podług Lustracyi ostatniey, waruiemy; iż co się tycze opłat y obowiązkow, tak Skarbowi Naszemu Królewskiemu, iako Starostom y Possessorom wszelkich Krolewszczyzn, dotąd należnych; Miasta maią się zachować podług rzeczoney ostatniey Lustracyi dopóty, dopóki albo Sądowym wyrokiem Sądow Naszych Zadwornych uchylone, lub na gotową opłatę przemienione nie będą, albo przez dobrowolną ugodę w assystencyi y pisaniu się Instygatorow lub Officyalistow Skarbowych, za approbacyą Sądu Assessorskiego, przez Dekret zamienione na opłatę, lub uchylone nie zostaną; dla czego Sąd n Naszym Zadwornym zalecamy, ażeby Sprawy takowe *in assistentia* rzeczonych Instygatorow lub Officyalistow Skarbowych, *processu summario* na przyzwanie Stron obydwóch w komplecie podług Prawa, poczynaiąc od dnia 1 Oktobra ciągle godziły, sądziły, y ostatecznie załatwiały, aby wszelkie Sprawy naypóźniey *in spatio* dwóch lat, ukończone były.

Deklaracya.

Ponieważ Akta Sądu Statutem Kazimierza Wielkiego Roku 1356. postanowionego, iedne pod tytułem: — *Superioris Juris Theuthonici Provincialis Arcis Cracoviensis*: Drugie pod tytułem: Sądu Krolewskiego z Kommissarzy sześciu Miast złożonego: — Trzecie pod tytułem: — *Magnæ Procurationis Arcis Cracoviensis*: — Teraz po różnych mieyscach rozrzucone, w Krakowie znayduią się: w których wiele potrzebnych dla Miast znayduie się Tranzakcyi; zaczym Akta pomienionych ustałych Juryzdykcyi z iwemi Archiwami, pod rząd y dozor Sądu Appellacyinego Pra-

wem teraźnieyszym w Krakowie postanowionego, y Pisarza tegoż Sądu oddane być maią, y w Ratuszu Miasta Krakowa osobne *Archivum* na złożenie tych Xiąg, Magistrat Krakowski wyznaczy; równie Akta pośrzednicżych Iurysdykcyi *Starościńskich* y Woytowskich, z mocy dawnieyszych Ustaw sprawowanych; tudzież Iurydyk y Miasteczek szczególnych, w obrębie Miast większych, Prawem Seymu teraźnieyszego uchylonych, Magistratom własnym tychże Miast oddane być maią.

Deklaracya.

Ponieważ Miasta Woiewodztwa Sandomirskiego, nie mogą się obeyść bez osobnego Wydziału, w którymby Sądy Appellacyine mieć mogły, y swego na Seym Plenipotenta przesyłały; Przeto podnosząc Miasto Sandomierz do prerogatyw Miast Wydziałowych Appellacyinych, z każdey *Prowincyi* po iednym Wydziale przyczyniamy: a Prowincyi Wielkopolskiey, y W. X. Litt: dozwalamy, aby na swych Prowincyonalnych Sessyach, po iednym Appellacyinym Mieście przyczynili; Plenipotenci zaś przyczynieni, w Sądach Zadwornych Assessorskich mieysce mieć będą. (KONIEC.)

Z Fulsztyna na Podolu d. 29. Julii 1791. Odprawiła się tu nowego Kościoła tuteyszego Parafialnego piękną Architekturą murowanego Konsekracya, na dniu 26. przeszłego Miesiąca, pod tytułem: *Opatrzności Boskiey*: ten tytuł Kościołowi nadany iest z woli JP. *Morskiego* Kasztelana *Kamm: Podolsk*: Pana tych *Debr*, z chęci naśladowania mysli Seymuiących Stanow y podziękowania BOGU za wybawienie *Polski* od ostatniey zguby przez *Rząd* świeżo ustanowiony. Zaproszony na ten Akt JX. *Krasiński* Biskup *Kamieniecki*, sam konsekrował ten Kościoł w Assystencyi Zgromadzonych Pralatow y Duchowieństwa, y w przytomności Licznego oboiey Płci Naydystyngowańszego Obywatelstwa Woiewodstwa *Podolskiego*, oraz niezmiernego ludu z całey Okolicy tuteyszey zebranego. Po Konsekracyi, zaproszeni wszyscy [illegible] do *Raykowic* Rezydencyi JJ. PP. Kasztelaństwa, gdzie przy Solenney Uczcie, więcey iak [illegible] Osob danych y biciu z harmat, spełniane były tak na obiedzie iako y na kolacyi zdrowie Nayiaś: Pana, Seymuiących Stanow, y nowey Kraiowey Konstytucyi. Grana była przy [illegible] w *Raykow[illegible]ach* przez Osoby z Kompanii dobrane Komedya znana pod tytułem: *Powrot Posła*, z naywiększym aplauzem słuchaczow, tak dla Aktorow, iako y dla samey Komedyi. Bal do dnia trwaiący y na zaiutrz powtorzony, zakończył tę Uroczystość, z naywiększą satysfakcyą tak JJ. PP. Kasztelaństwa, iako y całey Kompanii zgromadzoney.

Z Nieświża dnia 15. Sierpnia, Ogłosiły tu Dzwony śmierć znakomitego w tym Kraiu Męża JP. Jana Chryzostoma z *Radzikowa* y *Cudnikow* na *Rdołtowie Rdołtowskiego* Orderow *Lwa Złotego* y *S. Stanisława* Kawalera, Chorążego Woiewodztwa *Nowogrodz*: który po wytrzymanych od Wiosny kilku Paraxyzmach Apoplexyi, ostatnim dnia 10. zeszłego Miesiąca uderzony w Roku 57. chwalebnego życia swoiego umarł w *Snowiu* w Dziedzicznych Dobrach swoich w Woiewodztwie *Nowogrodz*: leżących: pochowany tamże w Kościele Parafialnym od Prapradziada swoiego Fundowanym, a od siebie okazecznie y dostatecznie nadanym, przy Licznych Duchowieństwa, tak Swieckiego iako y *Zakonnego* Nabożeństwach y Ofiarach Kapłańskich: przy Mowach y Kazaniach nad Chrześciańskim y Obywatelskim życiem iego, do zgromadzoney Familii, Obywatelstwa, y mnogiego Ludu, których on za życia był ukochaniem, mianych. Złożony w Oyczystym swym Grobie od JX. *Bykowskiego* Biskupa *Troian*: Był to Potomek Starożytnego niegdyś w Królestwie *Polskim* Imienia *Radzikowskich*, które wielu wielkim w Oyczyźnie Domom dało początek. Ostatnia tego Imienia Linia przeszła się na *Rdołtowie* Dobrach od Krolow *Polskich* Dynastyi *Piasta* za usługi Krolom y Kraiowi okazane Przodkom świeżo zmarłego nadanych. Synem był Antoniego Jerzego Kasztelanica *Nowogrodz*: y Justyny *Chtusowiczowny* Woiewodzanki *Mścisławsk*: Wnukiem Jana Kasztelana *Nowogrodz*: y Heleny *Wenkowiczowny*, którey Oyciec tegoż dnia umarł, którego nominowany był oraz Przywiley *Augusta III*. Kasztelanem *Mińskim*; Prawnukiem Michała Pisarza *Ziem*: *Mińskiego*. Praprawnukiem Jana Podkomorzego *Inflant*: pierwszego Dobr *Snowia*, w *Nowogrodzkim*, oraz innych w Woiewodztwie *Mińskim* y Powiecie *Mozyrskim* leżących Dziedzica, ieszcze za panowania Zygmunta III.